

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö YM 7/500/2015, 1.10.2015

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA JA KEVENNETTYJEN RAKENTAMIS- JA KAAVAMÄÄRÄYSTEN KOKEILUSTA ANNETUN LAIN 3 §:N KUMOAMISESTA

Yva ry haluaa antaa seuraavan lausunnon MRL:n muuttamisesta ja kokeilulain 3 §:n kumoamisesta. Yva ry on vuonna 1994 perustettu yhdistys, joka toimii yhdyssiteenä ja keskustelufoorumina ympäristövaikutusten arvioinnin parissa toimivien kesken. Tämän takia Yva ry keskittyy lausunnossaan lähinnä niihin näkökohtiin, jotka koskettavat vaikutusten arviointia.

Hallituksen esityksessä on tarkoitus siirtää poikkeamismenettely kaikilta osin ELY-keskuksilta kunnille. Tällä hetkellä kaikki kunnat voivat myöntää poikkeamispäätöksiä eräistä vaikutuksiltaan ympäristön kannalta vähemmän herkistä rakennushankkeista, muutoin poikkeamispäätöksen tekee ELY-keskus. Kokeilulailla on suurille kunnille siirretty ELY:n päätösvalta poikkeamispäätösten tekemisestä.

Vaikka poikkeamisen edellytyksiä ei ole tarkoitus muuttaa, niin merkittävää on vaikutusten arvioinnin kannalta, kuka päätöksen tekee ja mikä on heidän asiantuntemuksensa vaikutusten arvioimisessa. Eräänä poikkeamisen edellytyksenä on, että MRL:n 172 §:n 2 momentin mukaan poikkeusta ei saa myöntää, jos se johtaa vaikutuksiltaan merkittävään rakentamiseen tai muutoin aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristö- tai muita vaikutuksia.

Kokeilulailla tämä vaikutustenarviointiin perustuva harkinta on siirretty suurille kunnille. Helsingissä, Espoossa, Tampereella, Vantaalla, Oulussa, Turussa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Lahdessa ja Kouvolassa on varmasti riittävä asiantuntemus arvioimaan rakennushankkeen ympäristö- ja muut vaikutuksia. Myös useilla näitä pienemmissä kunnissa on riittävä asiantuntemusta arvioimaan rakennushankkeen vaikutuksia. Ongelmana ovat pienet kunnat Suomessa.

Tällä hetkellä Suomessa on 103 yli 10000 asukkaan kuntaa, joissa on periaatteessa asiantuntemusta arvioida rakennushankkeen vaikutuksia riittävän monipuolisesti. Mutta Suomen 214 kunnassa, joissa on alle 10000 asukasta, tilanne on useimmiten toinen. Riittävän asiantuntemuksen puute on varsinkin 137 alle 5000 asukkaan kunnassa, joissa rakentamisen asiantuntemusta on ainoastaan kunnan rakennustarkastajalla.

Pienissä kunnissa ongelma voi tulla esiin esimerkiksi vaikutusten arvioimisessa rantarakentamisessa, lieveasutuksen järjestämisessä ja rakennussuojelussa, jos rakentamista ei ohjaa asemakaava tai riittävän yksityiskohtainen yleiskaava. Mm. rannoille rakentaminen on vaikutuksiltaan erityisen herkkää aluetta. Rantarakentaminen edellyttää suunnittelutarvepäätösten osalta erityisosaamista, koska mm. kaikkia luontovaikutuksia ei pystytä selvittämään kuin tiettyinä vuodenaikoina.

Lakimuutos siirtää päätösvaltaa kuntiin. Yva ry pitää tärkeänä varmistaa, että pienillä kunnilla on riittävät resurssit, jotta viranomaiset pystyvät tosi-asiallisesti arvioimaan rakennushankkeita riittävän monipuolisesti. Yva ry on tietoinen, että ympäristöministeriö on kehittämässä rakennusvalvontaa. Jos poikkeamispäätösten myöntäminen siirretään kuntiin, niin rakennusvalvonnan osaamisen pitää olla riittävällä tasolla, jolloin poikkeamispäätöksistä päättäminen olisi siirrettävissä suoraan rakennusvalvonnalle. Tämä edellyttänee pienissä kunnissa yhtä kuntaa suurempien rakennusvalvontayksiköiden perustamista.

Pienissä kunnissa keskeinen asema on kuitenkin ELY-keskusten neuvontaja ohjauspalveluilla. Pienten kuntien tulisi neuvotella kaavojen vastaisessa ja kaava-alueiden ulkopuolisessa rakentamisessa paikallisen ELY-keskuksen kanssa, ja tästä asiasta tulisi saada MRL:n tarpeellinen säädös.

Hallituksen esityksessä on arvioitu esityksen taloudelliset vaikutukset. Taloudellisissa vaikutuksissa on keskitytty ainoastaan esityksen hallintomenettelystä johtuviin vaikutuksiin viranomaistoimintaan. Esityksessä ei ole arvioitu varsinaisesti toimivallan siirron mahdollisia kunnan talouteen kohdistuvia vaikutuksia, mikäli poikkeamispäätösten valmistelussa vaikutusten arviointi ei perustu riittävään asiantuntemukseen.

Esimerkiksi asutuksen hajaantuminen maaseudulla kyläalueiden ulkopuolelle aiheuttaa kunnalle kustannuksia palveluiden järjestämisessä. Tyypillisiä suoranaisia sijainnista johtuvia taloudellisia vaikutuksia kunnalle aiheutuu vesihuollon järjestämisestä, teiden rakentamisesta ja ylläpidosta, koulukuljetuksista sekä vanhustenhoidon järjestämisestä. Niiden rahoituksen järjestäminen olisi syytä myös tällöin arvioida.

Kunnissa tarvitaan asiantuntemusta myös luottamushenkilöiden puolella. Tämä merkitsee ainakin lainmuutoksen alkuvaiheessa mittavaa pienten kuntien päättäjien kouluttamista. Luottamushenkilöistä toki osa vaihtuu valtuustokausittain, mutta pienissä kunnissa luottamushenkilöiden koulutuksella voidaan lisätä heidän ymmärrystään poikkeamispäätösten seurauksista ja vaikutuksista. Erityisesti kuntataloudelliset vaikutukset voisi olettaa kiinnostavan kaikkia kunnallisia luottamushenkilöitä.

Yva ry:llä ei ole vaikutusten arvioinnin kannalta huomautettavaa luonnoksesta hallituksen esitykseksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta ja

kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 3 §:n kumoamisesta, mikäli edellä esitetyt näkökohdat otetaan huomioon lainvalmistelussa ja voimaantulossa.

Yva ry osallistuu mielellään vaikutusten arvioinnin kehittämistä koskevaan lainsäädäntötyöhön.

Päivi Karvinen
Yva ry:n puheenjohtaja

Lisätietoja:

Gilbert Koskela, 041 435 0408, gilbert.koskela@gmail.com